

Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики

Том 12, № 3(31), вересень – грудень 2019 р.

Редакційна колегія

Головний редактор –

д-р фарм. наук, проф. О. І. Панасенко

Заступники головного редактора –

д-р фарм. наук, проф. А. Г. Каплаушенко

д-р мед. наук, проф. С. Я. Доценко

Відповідальний секретар –

д-р фарм. наук, проф. В. В. Парченко

проф. К. В. Александрова (Запоріжжя)
проф. І. Ф. Бєленічев (Запоріжжя)
проф. І. В. Бушуєва (Запоріжжя)
проф. С. О. Васюк (Запоріжжя)
проф. В. А. Візір (Запоріжжя)
проф. О. В. Ганчева (Запоріжжя)
проф. В. В. Гладишев (Запоріжжя)
проф. А. М. Дашевський (Берлін, ФРН)
проф. Л. В. Деримедвідь (Харків)
чл.-кор. НАМН України, проф. Б. С. Зіменковський (Львів)
проф. Є. Г. Книш (Запоріжжя)
проф. С. І. Коваленко (Запоріжжя)
проф. М. Ю. Колесник (Запоріжжя)
проф. О. В. Мазулін (Запоріжжя)
проф. І. А. Мазур (Запоріжжя)
проф. Є. Л. Михалюк (Запоріжжя)
д-р фарм. наук Ігор Муха (Вроцлав, Польща)
академік НАМН України, чл.-кор. НАН України,
проф. О. С. Никоненко (Запоріжжя)
д-р мед. наук Джєннарò Паганò (Неаполь, Італія)
проф. М. І. Романенко (Запоріжжя)
проф. З. Б. Сакіпова (Алмати, Республіка Казахстан)
проф. В. Д. Сиволап (Запоріжжя)
проф. Е. Л. Тарасявічюс (Каунас, Литовська Республіка)
д-р мед. наук Роланд Франкенбергер (Мемфіс, США)
проф. Клара Шертаєва (Шимкент, Республіка Казахстан)

Editorial Board

Editor-in-Chief – О. І. Panasenko

Deputy Editor-in-Chief –

A. H. Kaplaushenko

S. Ya. Dotsenko

Executive secretary – V. V. Parchenko

K. V. Aleksandrova (Zaporizhzhia, Ukraine)
I. F. Bielenichev (Zaporizhzhia, Ukraine)
I. V. Bushuieva (Zaporizhzhia, Ukraine)
A. M. Dashevsky (Berlin, Germany)
L. V. Derymedvid (Kharkiv, Ukraine)
Roland Frankenberger (Memphis, USA)
O. V. Hancheva (Zaporizhzhia, Ukraine)
V. V. Hladyshv (Zaporizhzhia, Ukraine)
Ye. H. Knysh (Zaporizhzhia, Ukraine)
M. Yu. Kolesnyk (Zaporizhzhia, Ukraine)
S. I. Kovalenko (Zaporizhzhia, Ukraine)
O. V. Mazulin (Zaporizhzhia, Ukraine)
I. A. Mazur (Zaporizhzhia, Ukraine)
Igor Mucha (Wroclaw, Poland)
Ye. L. Mykhaliuk (Zaporizhzhia, Ukraine)
O. S. Nykonenko (Zaporizhzhia, Ukraine)
Gennaro Pagano (Naple, Italy)
M. I. Romanenko (Zaporizhzhia, Ukraine)
Z. B. Sakipova (Almaty, Kazakhstan)
Clara Shertaeva (Shymkent, Kazakhstan)
V. D. Syvolap (Zaporizhzhia, Ukraine)
E. L. Tarasiavichus (Kaunas, Lithuania)
S. O. Vasiuk (Zaporizhzhia, Ukraine)
V. A. Vizir (Zaporizhzhia, Ukraine)
B. S. Zimenkovskiy (Lviv, Ukraine)

Науково-практичний
медичний журнал
Запорізького державного
медичного університету

Видається з квітня 1997 року.
Виходить один раз на 4 місяці.
Свідоцтво про реєстрацію
КВ №21498-11298ПР
від 04.08.2015 р.
Передплатний індекс – 86298.

Атестований

ДАК України в галузі фармацевтичних та медичних наук,
(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 1328 від 21.12.2015 р.)

Журнал включений

до міжнародних наукометричних баз даних.
Статті, що надходять до журналу, рецензуються за процедурою Double-blind.
Електронні копії опублікованих статей передаються до Національної бібліотеки ім. Вернадського для вільного доступу в режимі on-Line.

Ліцензія Creative Commons

Рекомендовано до друку

Вченою радою ЗДМУ
протокол № 3 від 22.10.2019 р.
Підписано до друку
25.10.2019 р.

Редакція:

Начальник редакційно-видавничого відділу
В.М. Миклашевський
Літературний редактор
О.С. Савеленко
Дизайн і верстка
Ю.В. Полулан

Адреса редакції і видавця:

69035, Україна,
м. Запоріжжя,
пр. Маяковського, 26, ЗДМУ,
e-mail: med.jur@zsmu.zp.ua
http://pharmed.zsmu.edu.ua

Віддруковано

у друкарні ТОВ «Х-ПРЕСС»
69068, м. Запоріжжя,
вул. Кругова, 165/18,
тел. (061) 220-42-29.
Свідоцтво про держреєстрацію
АОО №198468 від 01.07.1999 р.
Формат 60x84/8.
© Папір крейдяний,
безкислотний,
Умов. друк. арк. 6.
Тираж 200 прим. Зам. № 10/19.

Current issues in pharmacy and medicine: science and practice

Volume 12 No. 3 2019

Scientific Medical Journal. Established in April 1997
Zaporizhzhia State Medical University

Submit papers are peer-reviewed

Maiakovskiy Avenue, 26,
Zaporizhzhia, 69035,
UKRAINE

e-mail: med.jur@zsmu.zp.ua
http://pharmed.zsmu.edu.ua

© Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики, 2019

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Гоцуля А. С.

Синтез, будова та властивості деяких похідних 5-R-4-феніл-1,2,4-тріазол-3-тіолу

Федотов С. О., Гоцуля А. С.

Синтез і властивості деяких S-похідних 4-феніл-5-((5-феніламіно-1,3,4-тіадіазол-2-ілтіо)метил)-1,2,4-тріазол-3-тіону

Мєдвєдєва К. П., Донченко А. О., Васюк С. О.

Застосування похідних хінону для спектrophотометричного визначення лікарських засобів

Сафонов А. А., Захарський В. В.

Дослідження протитуберкульозної активності 5-(тіофен-2-ілметил)-4H-1,2,4-тріазол-3-тіолу

Бігдан О. А.

Протисудомна активність 2-((5-(3-,4-фторфеніл)-4-R₂-1,2,4-тріазол-3-ілтіо)-1-арилетанонів

Шепета Ю. Л., Лозинський А. В., Нектегаєв І. О., Лесик Р. Б.

Дослідження антиексудативної активності S-алкілованих похідних 1,3,4-оксадіазол-2-тіолу

Карпун Є. О., Карпенко Ю. В., Парченко В. В., Панасенко О. І.

In silico дослідження нових похідних біс-3R,4R'-5-(((1H-1,2,4-тріазол-5-ілтіо)метил)-4H-1,2,4-тріазол-3-тіонів

Бородіна Н. В., Ковальов В. М., Кошовий О. М., Гамуля О. В.

Мікроскопічні дослідження пагонів *Salix cinerea* L. флори України

Мозуль В. І., Аксьонова І. І., Панасенко О. І.

Дослідження хімічного складу волошки розлогої

Мига М. М., Кошовий О. М., Ільїна Т. В., Бородіна Н. В., Скибіцька М. І.

Дослідження фенольних сполук листя нефармакопейних видів роду *Salvia* флори України

Івасюк І. М., Марчишин С. М., Будняк Л. І.

Дослідження морфолого-анатомічної будови трави смикавця їстівного (*Cyperus esculentus* L.)

Бурлака Б. С., Бєленічев І. Ф., Гладішев В. В.

Вивчення впливу допоміжних речовин на вивільнення ноопепту з назальної лікарської форми

Аль Насир Ейяд, Дроздов А. Л., Лисянська А. П., Харопонова Е. Б.

Изучение влияния основ-носителей на биологическую активность вазопрессина в трансбуккальных лекарственных формах

ORIGINAL RESEARCH

238 Hotsulia A. S.

Synthesis, structure and properties of some 5-R-4-phenyl-1,2,4-triazole-3-thiol derivatives

245 Hotsulia A. S., Fedotov S. O.

Synthesis and properties of some S-derivatives of 4-phenyl-5-((5-phenylamino-1,3,4-thiadiazole-2-ylthio)methyl)-1,2,4-triazole-3-thione

250 Miedvedieva K. P., Donchenko A. O., Vasiuk S. O.

Application of quinone derivatives for spectrophotometric determination of drugs

256 Safonov A. A., Zazharskyi V. V.

Anti-tuberculosis activity research of 5-(thiophen-2-ylmethyl)-4H-1,2,4-triazole-3-thiol

260 Bihdan O. A.

Anticonvulsant activity 2-((5-(3-(4-fluorophenyl)-4-R₂-1,2,4-triazole-3-yl)-thio)-1-arylethanone

266 Shepeta Yu. L., Lozynskyi A. V., Nektiehaiev I. O., Lesyk R. B.

The study of antiexudative action of S-alkylated 1,3,4-oxadiazole-3-thione derivatives

270 Karpun Ye. O., Karpenko Yu. V., Parchenko V. V., Panasenko O. I.

In silico study of new bis-3R, 4R'-5-(((1H-1,2,4-triazole-5-yl)thio)methyl)-4H-1,2,4-triazole-3-thione derivatives

276 Borodina N. V., Kovalov V. M., Koshovyi O. M., Hamulia O. V.

Microscopic research of shoots of the *Salix cinerea* L. of Ukrainian flora

285 Mozul V. I., Aksonova I. I., Panasenko O. I.

The study of chemical composition of *Centaurea diffusa* Lam.

291 Myha M. M., Koshovyi O. M., Ilina T. V., Borodina N. V., Skybitska M. I.

Research in phenolic compounds in leaves of non-pharmacopoeial species of the genus *Salvia* from Ukrainian flora

298 Ivasiuk I. M., Marchyshyn S. M., Budniak L. I.

Research morphological and anatomical structure of herb *Cyperus esculentus* (*Cyperus esculentus* L.)

304 Burlaka B. S., Bielenichev I. F., Hladyshev V. V.

Study of excipients influence on the noopept releasing from the nasal dosage form

309 Al Nasir Eiad, Drozdov O. L., Lysianska H. P., Kharaponova O. B.

Study of influence of base-vehicle on biological activity of vasopressin in the transbuccal dosage forms

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Бушусєва І. В., Борисенко Н. М.

Впровадження нових технологій і фінансове забезпечення інноваційної діяльності фармацевтичної галузі сектора ветеринарної медицини на основі розвитку пріоритетних напрямів регіонів України

Жамалі Карім, Ткаченко Н. О., Гладисhev В. В., Рижкова С. Є.

Дослідження вітчизняного ринку засобів на основі міноксидилу та його похідних, що використовуються при алопеції

Гоцуля А. С., Міколасюк О. О., Британова Т. С., Книш Є. Г.

Аналіз ринку дієтичних добавок, що впливають на органи дихання

Кілесєва О. П., Бушусєва І. В.

Аналіз застосування лікарських косметичних засобів в комплексній терапії акне та розацеа в умовах амбулаторного лікування (на прикладі Запорізької області)

Колесник М. Ю., Соколова М. В.

Ефективність терапії валсартаном із гідрохлортиазидом та її вплив на стан міокарда лівого передсердя в жінок із гіпертонічною хворобою у стані постменопаузи

Самура Б. Б., Панасенко М. О.

Стан кардіогемодинаміки у хворих на множинну мієлому залежно від функції нирок

Ніканоров О. К., Кормільцев В. В., Жарова І. О., Лазарева О. Б., Кравчук Л. Д.

Динаміка показників електроспондилографії осіб із болями у спині під впливом програми фізичної реабілітації. Фізична реабілітація осіб із болями у спині

Дорошенко Е. Ю., Малахова С. М., Черненко О. Є., Гурєєва А. М., Шаповалова І. В., Сазанова І. О., Олійник М. О., Світлична Т. С.

Терапевтичні вправи у процесі фізичної реабілітації спортсменів із травматичними ушкодженнями опорно-рухового апарату (на матеріалі футзалу)

Варакута О. А., Куц О. Г.

Реактивність лімфоїдного компонента пародонта під час використання різних пломбувальних матеріалів на тлі експериментального цукрового діабету

Гюльгез Несліхан Ташкурт Гекім, Аслі Метін Махмутоглу, Сезгін Гюнез, Ахмет Тевфік Сунтер

Оцінювання практики створення родоводу та застосування стандартизованого пацієнта студентами медичного факультету

Аніщенко М. А.

Інформована згода в педіатричній практиці: проблеми українського законодавства та перспективи їх вирішення

З ювілеєм!

ORIGINAL RESEARCH

314 Bushuieva I. V., Borysenko N. M.

The introduction of new technologies and financial support for the innovational pharmaceutical industry in the veterinary medicine sector based on the development of priority areas of the Ukrainian regions

322 Gamali Karim, Tkachenko N. O., Hladyshev V. V., Ryzhkova S. Ye.

Research of domestic market medicinal agents based on Minoxidil and its derivatives that are used in treatments for Alopecia

329 Hotsulia A. S., Mikolasiuk O. O., Brytanova T. S., Knysh Ye. H.

Market analysis of dietary supplements that affect the respiratory function

334 Kiliieva O. P., Bushuieva I. V.

Analysis of the use of cosmetics in the combination therapy of acne and rosacea in the outpatient treatment (the Zaporizhzhia region case)

339 Kolesnyk M. Yu., Sokolova M. V.

The effectiveness of therapy with valsartan and hydrochlorothiazide and its effect on the left atrial myocardium condition in women with arterial hypertension in postmenopause

346 Samura B. B., Panasenko M. O.

Cariohemodynamics in patients with multiple myeloma depending on renal function

352 Nikanorov O. K., Kormiltsev V. V., Zharova I. O., Lazareva O. B., Kravchuk L. D.

Dynamics of the electrospindilography indices of the individuals with back pain under the influencing of the physical rehabilitation program. Physical rehabilitation of the individuals with back pain

357 Doroshenko E. Yu., Malakhova S. M., Chernenko O. Ye., Hurieieva A. M., Shapovalova I. V., Sazanova I. O., Oliinyk M. O., Svitlychna T. S.

Therapeutic exercises in the process of physical rehabilitation of athletes with traumatic injuries of the musculoskeletal system (based on futsal)

365 Varakuta O. A., Kushch O. H.

Reactivity of the lymphoid component of the periodontium using various filling materials against experimental diabetes mellitus

372 Gulgez Neslihan Taşkurt Hekim, Asli Metin Mahmutoglu, Sezgin Gunes, Ahmet Tevfik Sünter

Assessment of practice of pedigree drawing and application of standardized patient in medical faculty students

379 Anishchenko M. A.

Informed consent in pediatric practice: problems of Ukrainian legislation and prospects for their solution

385 Happy anniversary!

Изучение влияния основ-носителей на биологическую активность вазопрессина в трансбуккальных лекарственных формах

Аль Насир Эйяд^{1,B,C,D}, А. Л. Дроздов^{1,A}, А. П. Лисянская^{*2,E}, Е. Б. Харапонова^{1,F}

¹ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины», г. Днипро, ²Запорожский государственный медицинский университет, Украина

A – концепция и дизайн исследования; B – сбор данных; C – анализ и интерпретация данных; D – написание статьи; E – редактирование статьи; F – окончательное утверждение статьи

Особенность современного этапа изучения ноотропных фармакопрепаратов – понимание отсутствия у них строгой селективности биологического эффекта и необходимость более широкого его изучения. Применительно к пептидам вазопрессинового ряда, в это число входит воздействие на смежные формы поведения, в том числе связанные с психоэмоциональной сферой. Наряду с этим, при системном введении пептидов их использование дополнительно затруднялось высокой скоростью биодegradации и низкой биодоступностью. В связи с этим, для производных вазопрессина перспективно использование альтернативного трансбуккального пути введения.

Цель работы – изучение влияния основ-носителей буккальных пленок с вазопрессинном на его ноотропную активность.

Материалы и методы. В качестве носителей для буккальной формы вазопрессина изучены гидрофильные основы, обладающие высокой скоростью биодegradации в полости рта. В качестве действующего вещества использовали синтетический декапептидный аналог вазопрессина – диглицин-дезглицинамида-аргинин-вазопрессин. Учитывая незначительное количество вазопрессина в составе лекарственной формы, для улучшения равномерности его дозирования и пролонгирования действия использовали технологию двухслойных пленок. Дальнейшие исследования по научному обоснованию вида основы-носителя для трансбуккальной лекарственной формы вазопрессина проводили по плану однофакторного дисперсионного анализа с повторными наблюдениями. Для всех отобранных композиций устанавливали специфическую активность в виде латентного периода условной реакции пассивного избегания у неамнезированных белых крыс после применения буккальных пленок.

Результаты. Как следует из представленных данных, природа изученных матричных основ оказывают значимое влияние на латентный период условной реакции пассивного избегания у неамнезированных белых крыс после введения буккальных пленок с вазопрессинном. С помощью множественного рангового критерия Дункана составлен ряд предпочтительности влияния пленочных носителей на параметр оптимизации.

Выводы. Установлено, что вид основы-носителя оказывает значимое влияние на биологическую активность вазопрессина в трансбуккальных лекарственных формах. Дисперсионный анализ результатов исследований показал, что оптимальным ноотропным действием обладают буккальные пленки с вазопрессинном на основе желатина и натрий карбоксиметилцеллюлозы.

Вивчення впливу основ-носіїв на біологічну активність вазопресину у трансбуккальних лікарських формах

Аль Насір Ейяд, О. Л. Дроздов, Г. П. Лисянська, О. Б. Харапонова

Особливістю сучасного етапу вивчення ноотропних фармакопрепаратів є розуміння відсутності в них чіткої селективності біологічного ефекту й необхідність ширшого його вивчення. Щодо пептидів вазопресинового ряду, до них належить дія на суміжні форми поведінки, зокрема ті, що пов'язані з психоемоційною сферою. Поряд з цим при системному введенні пептидів їхнє використання додатково утруднювалося високою швидкістю біодegradації та низькою біодоступністю. Отже, для похідних вазопресину перспективним є використання альтернативного трансбуккального шляху введення.

Мета роботи – вивчення впливу основ-носіїв буккальних плівок із вазопресинном на його ноотропну активність.

Матеріали та методи. Як носії для буккальної форми вазопресину вивчили гідрофільні основи, що мають високу швидкість біодegradації в порожнині рта. Як діючі речовини використовували синтетичний декапептидний аналог вазопресину – диглицин-дезглицинаміду-аргінин-вазопрессин. Враховуючи незначну кількість вазопресину у складі лікарської форми, для поліпшення рівномірності його дозування та пролонгації дії використовували технологію двошарових плівок. Наступні дослідження щодо наукового обґрунтування виду основи-носія для трансбуккальної лікарської форми вазопресину здійснювали за планом однофакторного дисперсійного аналізу з повторними спостереженнями. Для усіх обраних композицій встановлювали специфічну активність – латентний період умовної реакції пассивного уникнення в неамнезованих білих щурів після застосування буккальних плівок.

СВЕДЕНИЯ О СТАТЬЕ

<http://pharmed.zsmu.edu.ua/article/view/184199>

УДК: 615.214.31-021.62.034.318-018:577.175.343]-047.37
DOI: 10.14739/2409-2932.2019.3.184199

Актуальные вопросы фармацевтической и медицинской науки и практики. – 2019. – Т. 12, № 3(31). – С. 309–313

Ключевые слова: вазопрессин, пленки буккальные, основа-носитель, ноотропная активность, введение лекарств трансбуккальное.

*E-mail: gladishevva@gmail.com

Надійшла до редакції: 21.08.2019 // Після доопрацювання: 29.08.2019 // Прийнято до друку: 02.09.2019

Результати. За наведеними даними, природа вивчених матричних основ чинить значущий вплив на латентний період умовної реакції пасивного уникнення в неамнезованих білих щурів після введення букальних плівок із вазопресином. За допомогою множинного рангового критерію Дункана склали ряд переваг впливу плівкових носіїв на параметр оптимізації.

Висновки. Встановили, що вид основи-носія чинить значущий вплив на біологічну активність вазопресину у трансбукальних лікарських формах. Дисперсійний аналіз результатів досліджень показав: оптимальну ноотропну дію мають букальні плівки з вазопресином на основі желатину та натрій карбоксиметилцелюлози.

Ключові слова: вазопресин, плівки букальні, основа-носії, ноотропна активність, введення ліків трансбукальне.

Актуальні питання фармацевтичної і медичної науки та практики. – 2019. – Т. 12, № 3(31). – С. 309–313

Study of influence of base-vehicle on biological activity of vasopressin in the transbuccal dosage forms

Al Nasir Eiad, O. L. Drozdov, H. P. Lysianska, O. B. Kharapova

Understanding of nootropics' lack of strong selectivity is a feature of their study at the modern stage. Speaking about peptides such as vasopressin, influence on the related behavioral forms including linked with a mental and emotional area is also presented in this range. At the same time, the systemic administration of peptides was additionally complicated by the high rate of biodegradation and low bioavailability. In this regard, using the alternative transbuccal route of administration is more perspective for the vasopressin derivatives.

The aim of this work is study of influence of base-vehicle in the buccal films with vasopressin on its nootropic activity.

Materials and methods. Hydrophilic bases with a high rate of biodegradation in the oral cavity were studied as devices for vasopressin buccal form. Synthetic decapeptide analog of vasopressin – diglycine-dezglycinamid-arginine-vasopressin – was used as an active substance. Technology of two-layer films was used for the improvement of the dose uniformity and prolongation of effect, taking into account the insignificant amount of vasopressin in the dosage form. Further research to scientific substantiation of the base-vehicle for transbuccal dosage form with vasopressin was carried out according to the plan of single-factor analysis of variance with repeated observations. Specific activity in the form of a latency period of the conditioned response of passive avoidance was established for all selected compositions in nonamnesic white rats after the administration of buccal films.

Results. According to obtained data, a sort of investigated matrix bases makes a significant influence on the latency period of the conditioned response of passive avoidance in nonamnesic white rats after the administration of buccal films with vasopressin. Allowed to build the next Preferred range of films' vehicles influence on the parameter of optimization was built using the Duncan's multiple rank test.

Conclusions. It was established that the sort of base-vehicle makes a significant influence on the biological activity of vasopressin in the transbuccal dosage forms. Variance analysis of results has shown that buccal films with vasopressin on the gelatin and sodium carboxymethylcellulose bases provide the optimal nootropic effect.

Key words: vasopressin, buccal films, base-vehicle, nootropic activity, administration buccal.

Current issues in pharmacy and medicine: science and practice 2019; 12 (3), 309–313

Особенность современного этапа изучения ноотропных фармакопрепаратов – понимание отсутствия у них строгой селективности биологического эффекта и необходимость более широкого его изучения [1–3]. Применительно к пептидам вазопрессинового ряда, в это число входит воздействие на смежные формы поведения, в том числе связанные с психоэмоциональной сферой. К таким формам относятся ориентировочно-исследовательское поведение, мотивации, концентрация внимания и усилия [4] и ряд показателей, тестируемых по методике «открытое поле» [5,6].

Вместе с тем, при системном введении пептидов их использование дополнительно затруднялось высокой скоростью биодegradации и низкой биодоступностью [7].

Для производных вазопрессина перспективным является использования альтернативного трансмукозного пути введения, в частности трансбукального с использованием соответствующих фармакотерапевтических средств – мукоадгезивных пленок. Данная лекарственная форма представляет собой полимерные пленки, которые после аппликации на слизистую оболочку щеки или десны обеспечивают быстрое растворение препарата в полости рта без разжевывания и запивания водой. За счет

особенностей мукоадгезивного всасывания букальные пленки обеспечивают отсутствие у активных фармацевтических ингредиентов пресистемного метаболизма, а также их разрушения ферментами желудочно-кишечного тракта и желудочным соком. Кроме того, данная лекарственная форма обеспечивает требуемый профиль высвобождения лекарственных веществ без скачков их концентрации на протяжении длительного времени [8,9].

Исходя из биофармацевтических концепций, создание новых мягких лекарственных средств для трансбукального применения невозможно без учета фармацевтических факторов, влияющих на степень и скорость высвобождения лекарственных веществ, а также их биодоступности. Одним из основных факторов при этом является вид основы-носителя. Благодаря оптимальному выбору основы можно в значительной степени управлять уровнем терапевтического эффекта. Поэтому первоочередная задача при разработке букальной формы вазопрессина – научное обоснование вида пленочной матрицы [10,11].

Цель работы

Изучение влияния основ-носителей букальных пленок с вазопрессинном на его ноотропную активность.

Материалы и методы исследования

В качестве носителей для буккальной формы вазопрессина изучены гидрофильные основы, широко используемые в производстве лекарственных пленок, обладающие высокой скоростью биodeградации в полости рта и не оказывающие местнораздражающего и алергизирующего действия [12,13].

Состав композиций представлен в *таблице 1*.

В качестве действующего вещества использовали синтетический декапептидный аналог вазопрессина – диглицин-дезглицинамида-аргинин-вазопрессин (2Г-ДГА-АВП). Учитывая физико-химические свойства, его вводили в состав пленкообразующих матриц-носителей после предварительного растворения в пропиленгликолево-водной смеси 9:1. В состав основ для оптимизации структурно-механических характеристик вводили пластификатор – пропиленгликоль в концентрации 5 %.

Пленочные матрицы получали методом полива пленочной массы на стеклянные подложки толщиной слоя не более 7 мм с последующим высушиванием при температуре 55–60 °С на протяжении 18–20 часов.

Критерии оценки пленочных композиций на первом этапе – результаты оценки их органолептических свойств: однородность, отсутствие микротрещин, разрывов, прозрачность, отсутствие пузырьков, запах, вкус, а также хорошее отставание от подложки [14].

У композиций № 1–3 отмечено хорошее отставание от подложки, однородность, отсутствие микротрещин, разрывов, прозрачность. Композиция № 4 характери-

зовалась плохим отставанием от подложки, наличием пузырьков, микротрещин и поэтому исключена из дальнейших исследований.

Затем из пленочных матрицы № 1–3 при помощи прессы проводили вырубку пластин овальной формы.

Учитывая незначительное количество вазопрессина в составе лекарственной формы, для улучшения равномерности его дозирования и пролонгирования действия использовали технологию двухслойных пленок [15,16]. Рецептурную дозу вазопрессина наносили между двумя пластинами матрицы с последующей сушкой двухслойной буккальной пленки при комнатной температуре с естественной конвекцией воздуха.

Дальнейшие исследования по научному обоснованию вида основы-носителя для трансбуккальной лекарственной формы вазопрессина проводили по плану однофакторного дисперсионного анализа с повторными наблюдениями [17]. Для всех отобранных композиций устанавливали специфическую активность в виде латентного периода условной реакции пассивного избегания (с) у неамнезированных белых крыс после применения буккальных пленок [18].

Результаты и их обсуждение

В *таблице 2* приведены матрица планирования и результаты определения ноотропной активности пленок буккальных с вазопрессином (номера соответствуют составу композиций, приведенных в *таблице 1*).

В *таблице 3* представлен дисперсионный анализ полученных результатов.

Таблица 1. Состав мукоадгезивных лекарственных форм для буккальной доставки вазопрессина

Компоненты	Основы-носители (№)			
	1	2	3	4
Вазопрессин	0,000005	0,000005	0,000005	0,000005
Желатин	3,0			
Метилцеллюлоза		3,0		
Натрий-карбоксиметилцеллюлоза			2,0	
Пропиленгликоль	5,0	5,0	5,0	5,0
Поливиниловый спирт				3,0
Вода очищенная до	100	100	100	100

Таблица 2. Матрица планирования и результаты определения латентного периода условной реакции пассивного избегания (с) у неамнезированных белых крыс после применения пленок буккальных с вазопрессином 5 мкг (интервал 30 минут)

№	Вид основы в соответствии с табл. 1 (фактор А)	Номера испытаний			Сумма	Среднее
		1	2	3		
1	1	17,3	18,1	17,1	52,5	17,5
2	2	11,2	12,2	11,4	34,8	11,6
3	3	15,9	16,4	17,2	49,5	16,5
Сумма					136,8	

Таблица 3. Дисперсионный анализ экспериментальных данных по определению латентного периода условной реакции пассивного избегания (с) у неамнезированных белых крыс после введения буккальных пленок с вазопрессином 5 мкг (интервал 30 минут)

Источник изменчивости	Число степеней свободы	Сумма квадратов	Средний квадрат	F _{эксп.}	F _{табл.}
Вид основы	2	59,82	29,91	90,64	5,1
Ошибка	6	1,98	0,33		
Общая сумма	8	61,8			

Как следует из представленных данных, природа изученных матричных основ-носителей оказывают значимое ($F_{\text{эксп.}} > F_{\text{табл.}}$) влияние на латентный период условной реакции пассивного избегания у неамнезированных белых крыс после введения буккальных пленок с вазопрессином.

Проведена проверка различия средних значений результатов латентного периода условной реакции пассивного избегания у неамнезированных белых крыс после использования мукоадгезивной лекарственной формы вазопрессина 5 мкг (интервал 30 минут) с помощью множественного рангового критерия Дункана. Установлено, что по влиянию основ-носителей на данный параметр оптимизации их можно расположить в следующий ряд предпочтительности (номера соответствуют составам композиций, приведенных в таблице 1): 1-й (3-й) > 2-й.

Исходя из полученных данных, для дальнейших исследований отобраны буккальные пленки с вазопрессином по прописям № 1 и № 3, между результатами эффективности которых отсутствует статистическое различие.

Выводы

1. Установлено, что вид основы-носителя оказывает значимое влияние на биологическую активность вазопрессина в трансбуккальных лекарственных формах.

2. Дисперсионный анализ результатов исследований показал, что оптимальным ноотропным действием обладают буккальные пленки с вазопрессином на основе желатина и натрий карбоксиметилцеллюлозы.

Конфликт интересов: отсутствует.

Conflicts of interest: authors have no conflict of interest to declare.

Сведения об авторах:

Аль Насир Эйяд, аспирант, НИИ медико-биологических проблем, ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины», г. Днепро. Дроздов А. Л., д-р мед. наук, профессор, главный научный сотрудник НИИ медико-биологических проблем, ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины», г. Днепро. Лисянская А. П., канд. фарм. наук, доцент каф. технологии лекарств, Запорожский государственный медицинский университет, Украина. Харапонова Е. Б., канд. мед. наук, научный сотрудник НИИ медико-биологических проблем, ГУ «Днепропетровская медицинская академия МЗ Украины», г. Днепро.

Відомості про авторів:

Аль Насир Эйяд, аспірант, НДІ медико-біологічних проблем, ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», м. Дніпро. Дроздов О. Л., д-р мед. наук, професор, головний науковий співробітник НДІ медико-біологічних проблем, ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», м. Дніпро.

Лисяньска Г. П., канд. фарм. наук, доцент каф. технології ліків, Запорізький державний медичний університет, Україна. Харапонова О. Б., канд. мед. наук, науковий співробітник НДІ медико-біологічних проблем, ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», м. Дніпро.

Information about authors:

Al Nasir Eiad, PhD Student, Research Institute of Medical and Biological Problems, SE "Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine", Dnipro.

Drozdv O. L., MD, PhD, DSc, Professor, Head Researcher of the Research Institute of Medical-Biological Problems, SE "Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine", Dnipro.

Lysianska H. P., PhD, Associate Professor of the Department of Drugs Technology, Zaporizhzhia State Medical University, Ukraine.

Kharaponova O. B., MD, PhD, Researcher of the Research Institute of Medical-Biological Problems, SE "Dnipropetrovsk Medical Academy of Health Ministry of Ukraine", Dnipro.

Список литературы

- [1] Белокоскова С. Г., Степанов И. И., Цикунов С. Г. Агонист V2-рецепторов вазопрессина редуцирует депрессивные расстройства у постинсультных больных. *Вестник Российской Академии медицинских наук*. 2012. Т. 67. № 4. С. 40-44.
- [2] Resveratrol exerts anti-inflammatory and neuroprotective effects to prevent memory deficits in rats exposed to chronic unpredictable mild stress / Y. Yazir, T. Utkan, N. Gasar, F. Aricioglu. *Physiology & Behavior*. 2015. Vol. 138. P. 297-304. doi: 10.1016/j.physbeh.2014.10.010
- [3] Ethical Concerns in HCE: The Examples of Cognitive Enhancing Drugs and Noninvasive Brain Stimulation / E. M. Forsberg et al. *Evaluating Ethical Frameworks for the Assessment of Human Cognitive Enhancement Applications*. 2017. P. 15-29. doi: 10.1007/978-3-319-53823-5_3
- [4] Дроздов А. Л., Родинский А. Г., Свиргун И. С. Психическое отражение в теории функциональных систем : учеб. пособ. Днепро : ПБП «Экономика», 2018. 36 с.
- [5] Нейротропные свойства лецитина подсолнечника : метод. пособ. / Г. В. Дзяк и др. Днепропетровск : ПБП «Экономика», 2015. 28 с.
- [6] Gräff J., Tsai L. The potential of HDAC inhibitors as cognitive enhancers. *Annual Review Of Pharmacology And Toxicology*. 2013. Vol. 53. P. 311-330. doi: 10.1146/annurev-pharmtox-011112-140216
- [7] Нейропротективные свойства дипептидного миметика мозгового нейротрофического фактора ГСБ-106 в экспериментах in vitro / И. О. Логвинов и др. *Бюллетень экспериментальной биологии и медицины*. 2013. Т. 155, № 3. С. 319-322.
- [8] Ерофеева Л. Н. Лекарственные пленки. История и современность. *Университетская наука: взгляд в будущее* : сб. науч. Тр. по материалам междунар. науч. конф. посвященной 83-летию КГМУ. В 2-х т. Курск, 2018. Т. 2. С. 52-57.
- [9] Батырбеков Е. О. Полимерные пленки с пролонгированным обезблывающим действием. *VIII международный Беремжановский съезд по химии и химической технологии* : сб. докл. междунар. съезда. В 2-х ч. Усть-Каменогорск, 2014. Ч. 1. С. 183-187.
- [10] Диспергируемые в ротовой полости лекарственные формы (обзор) / Р. И. Мустафин, В. Р. Гарипова, Ф. Селмин, Ф. Цирулло. *Разработка и регистрация лекарственных средств*. 2015. № 4. С. 34-38.
- [11] Ассортимент и характеристики трансмукозальных лекарственных форм (ассортимент лекарственных пленок) / Н. В. Шестаков, С. О. Лосенкова, Е. В. Закалюкина, Э. Ф. Степанова. *Разработка и регистрация лекарственных средств*. 2017. № 2. С. 96-101.

- [12] Полимерные лекарственные пленки для лечения заболеваний слизистых оболочек / Т. А. Панкрушева и др. *Ученые записки Орловского государственного университета*. 2014. Т. 7. № 63. С. 211-212.
- [13] Пискунов С. З., Ерофеева Л. Н. Разработка и исследование пленок для лечения ринитов. *Российская ринология*. 2015. № 3. С. 54-56. doi: 10.17116/rosrino201523354-56
- [14] Сакипова З. Б., Жетерова С. К., Блатов Р. М. Разработка состава и технологии производства буккальной пленки с ацетилсалициловой кислотой. *Вестник КазНМУ*. 2013. № 4(1). С. 310-318.
- [15] Сампиев А. М., Никифорова Е. Б., Соповская А. В. Современное состояние исследований в области создания стоматологических пленок. *Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований*. 2016. № 3. С. 293-297.
- [16] Маринина Т. Ф., Гольбякова Х. Н. Разработка технологии и анализ двухслойных стоматологических пленок противовоспалительного и анестезирующего действия. *Современные проблемы науки и образования*. 2014. № 4.
- [17] Математичне планування експерименту при проведенні наукових досліджень в фармації: монографія / Т. А. Грошовий, В. П. Марценюк, Л. І. Кучеренко та ін. Тернопіль: Укрмедкнига, 2008. 367 с.
- [18] Ал Нукарі Абдулкарім, Дроздов О.Л. Вивчення впливу основ-носіїв на біологічну активність вазопрессину в назальних лікарських формах. *Фармацевтичний журнал*. 2016. № 2. С. 65-69.
- [8] Erofeeva L. N. (2018). Lekarstvennyye plenki. Istorija i sovremennost [Medicinal tapes. History and contemporaneity]. *University science: look in the future: Proceedings of the International Scientific Conference*. (Vol. 2. pp. 52-57). Kursk. [in Russian].
- [9] Batyrbekov E. O. (2014). Polymernye plenki s prolongirovannyim obezbolivajushhim dejstviem [Polymer films with the prolonged anesthetic effect]. *Eighth international Beremzhanovskii convention on chemistry and chemical technology*. Proceedings of the 8th International congress/ (Part 1. pp. 183-187). Ust-Kamenogorsk. [in Russian].
- [10] Mustafin, R. I., Garipova, V. R., Selmin, F., & Cirulzo F. (2015). Dispergiruemye v rotovoj polosti lekarstvennyye formy (obzor) [Oral-dispersible dosage forms (review)]. *Drug development & registration*, 4, 34-38. [in Russian].
- [11] Shestakov, N. V., Losenkova, S. O., Zakaljukina, E. V., & Stepanova, Je. F. (2017). Assortiment i harakteristiki transmukozal'nykh lekarstvennykh form (assortiment lekarstvennykh plenok) [Range and characteristics transmucosal dosage forms]. *Drug development & registration*, 2, 96-101. [in Russian].
- [12] Pankrusheva, T. A., Erofeeva, L. N., Maravina, I. N., Chekmareva, M. S., Avtina, T. V., & Avtina, N. V. (2014). Polymernye lekarstvennyye plenki dlja lechenija zabojevanij slizistykh obolochek [Polymeric medicinal films for the treatment of diseases of the mucous membranes]. *Scientific notes of Orel State University*, 7(63), 211-212. [in Russian].
- [13] Piskunov, S. Z., & Erofeeva, L. N. (2015). Razrabotka i issledovanie plenok dlja lechenija rinitov [Design and investigation of rhinitis-curing films]. *Russian Rhinology*, 3, 54-56. doi: 10.17116/rosrino201523354-56 [in Russian].
- [14] Sakipova, Z. B., Zheterova, S. R., & Blatov, R. M. (2013). Razrabotka sostava i tehnologii proizvodstva bukkalnoj plenki s acetilsalicylovoj kislotoj [Development of composition and technology of buccal film with acetylsalicylic ACID]. *Vestnik KazNMU*, 4(1), 310-318. [in Russian].
- [15] Sampiev, A. M., Nikiforova, E. B., & Sopovskaia, A. V. (2016). Sovremennoe sostojanie issledovanij v oblasti sozdanija stomatologicheskikh plenok [Current status of the study of dental films]. *International journal of applied and fundamental research*, 3, 293-297. [in Russian].
- [16] Marinina, T. F., & Gjul'jakova, H. N. (2014). Razrabotka tehnologii i analiz dvuslojnykh stomatologicheskikh plenok protivovospalitel'nogo i anestezirojuščego dejstvija [Development of technology and analysis of two-layer of dental membranes anti-inflammatory and anesthetic]. *Modern problems of science and education*, 4. [in Russian].
- [17] Hroshovyj, T. A., Martseniuk, V. P., Kucherenko, L. I., Vronska, L. P., & Hureieva S. M. (2008). Matematyčne planuvannja eksperymentu pry provedenni naukovykh doslidzhen v farmatsii [Mathematical planning of experiment when conducting scientific research in pharmacy]. Ternopil. [in Ukrainian].
- [18] Al Nukari Abdulkarim, & Drozdov, O. L. (2016). Vyvchennja vplyvu osnov-nosijiv na biolohichnu aktyvnist vazopresynu v nazalnykh likarskykh formakh [Study of influence of bases-carriers on biological activity of vasopressin in nasal dosage forms]. *Pharmaceutical journal*, 2, 65-69. [in Ukrainian].

References

[1] Belokoskova, S. G., Stepanov, I. I., & Cikunov S. G. (2012). Agonist V2-receptorov vazopressina reducirovet depressivnye rasstrojstva u postinsul'nykh bol'nykh [Agonist of V2 vasopressin receptor reduces depressive disorders in post-stroke patients]. *Annals of the Russian Academy of medical sciences*, 67(4), 40-44. [in Russian].

[2] Yazir, Y., Utkan, T., Gacar, N., & Aricioglu, F. (2015). Resveratrol exerts anti-inflammatory and neuroprotective effects to prevent memory deficits in rats exposed to chronic unpredictable mild stress. *Physiology & Behavior*, 138, 297-304. doi: 10.1016/j.physbeh.2014.10.010

[3] Forsberg, E., Shelley-Egan, C., Thorstensen, E., Landeweerd, L., & Hofmann, B. (2017). Ethical Concerns in HCE: The Examples of Cognitive Enhancing Drugs and Noninvasive Brain Stimulation. *Evaluating Ethical Frameworks For The Assessment Of Human Cognitive Enhancement Applications*, 15-29. doi: 10.1007/978-3-319-53823-5_3

[4] Drozdov, A. L., Rodinskij, A. G. & Svirgun, I. S. (2018). *Psichicheskoe otrazhenie v teorii funkcionalnykh sistem [A psychical reflection is in the theory of the functional systems]*. Uchebnoe posobie. Dnipro. [in Russian].

[5] Dzijak, G. V., Gluh, A. I., Gluh, I. S., Drozdov, A. L., Zubkovskaja, A. G., & Rodinskij, A. G. et al. (2015). *Neotropnye svojstva lecitina podsolnechnika [Neurotropic properties of sunflower lecithin]*. Metodicheskoe posobie. Dnipropetrovsk. [in Russian].

[6] Gräff, J., & Tsai, L. (2013). The potential of HDAC inhibitors as cognitive enhancers. *Annual Review Of Pharmacology And Toxicology*, 53, 311-330. doi: 10.1146/annurev-pharmtox-011112-140216

[7] Logvinov, I. O., Antipova, T. A., Gudasheva, T. A., Tarasjuk, A. V., Antipov, P. I., & Seredenin S. B. (2013). Nejroprotektivnye svojstva dipeptidnogo mimitika mozgovogo nejrotroficheskogo faktora GSB-